

МЕРКАВАННІ

Чаму пры наяўнасці ў Беларусі 50 тысяч вакансій не ўсім удаецца знайсці працу?

3 такім пытаннем мы звярнуліся да тых, хто мае прамое дачыненне да гэтай праблемы.

Старшыня Дзяржынскага раённага Савета дэпутатаў Аляксандр САРАКАЧ:

— Перш за ўсё, праца павінна быць даспадобы — гэта значыць менавіта той кірунак і тая кваліфікацыя, па якой чалавек хацеў бы сябе рэалізаваць. Вядома, востра стаіць пытанне зарплаты. Што да маладых людзей, то яны адразу жадаюць прыйсці і быць вялікімі кіраўнікамі з вялікімі заробкамі — але так не бывае. Калі чалавек праходзіць усе прафесійныя прыступкі, тады ён ведае цану сваёй пасадзе і кожнаму заробленаму рублю. Што датычыцца дарослых людзей, то я думаю, што тая ж самая праблема і ў іх — гэта амбіцыі. Так, у многіх ёсць вышэйшая адукацыя, ёсць жаданне быць кіраўніком, хоць працоўны стаж невялікі, а рабочая гісторыя — у суцэльных перабежках на розныя месцы... Што да Дзяржынскага раёна, вакансіі ў нас ёсць — мы ўсяляк дапамагам людзям і працаўладкоўваем іх. Вядома, уплывае блізкасць Мінска — многія жыхары Дзяржынска і Фаніпаля шукаюць працу і працуюць у сталіцы.

Намеснік дырэктара Рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Інфармацыйна-вылічальны цэнтр Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь» Уладзімір ДОЎНАР:

— Усё проста на самай справе. Дзе больш за ўсё вакансій? У Мінску. А дзе больш за ўсё беспрацоўных? У раёнах. Большасць розных прадпрыемстваў зарэгістравана менавіта ў Мінску — калі браць статыстыку. Але калі чалавек жыве ў Маладзечне або Вілейцы, то кожны дзень ездзіць на працу ў сталіцу цяжка. Яшчэ адна прычына заключаецца ў наступным: у 1990-я і 2000-я гады бацькі адпраўлялі сваіх дзяцей на такія папулярныя спецыяльнасці, як эканамісты і юрысты. І фактычна сёння страчаны такі пласт, як простыя работнікі. У нас атрымаўся вялікі прабел — вакансіі ёсць, а спецыялістаў у гэтай галіне няма. Акрамя таго, яшчэ адна прычына — гэта зарплата і праэтыж. Калі не задавальняе фінансавае напаўненне, то чалавек пачынае шукаць нейкія варыянты — можа дапамагчы нешта перанесці, перавезці, дзе-небудзь што-небудзь зрабіць і г. д. Іншымі словамі, ніякіх дагавораў не заключаецца, усё гэта грунтуецца на асабістых пагадненнях. Да таго ж прадпрыемству таксама добра — падаткі ж не плацяцца! Але ў нас з гэтым актыўна змагаюцца розныя службы...

Старшыня Жодзінскага гарадскога Савета дэпутатаў Наталля СУШКО:

— Усё залежыць ад жадання чалавека. Калі чалавек настроены працаваць, калі ён хоча прыкласці свой розум і здольнасці, то з улікам наяўных вакансій такая магчымасць ёсць. Проста шмат хто адмаўляецца ад гэтага, людзі чакаюць лепшай прапановы. Калі я працавала ў камісіі па працаўладкаванні, то былі грамадзяне, якія па некалькі разоў прыходзілі: мы ім прапановалі вакансіі, але яны адмаўляліся. Чаму? Іх не задавальняла, што трэба кудысьці ехаць, не задавальняла зарплата, яшчэ нейкія моманты. Але ж калі чалавек сапраўды хоча, то ён дасць згоду. Іншыя ўладкоўваліся, але праз некаторы час звальняліся. Напрыклад, тыя, хто вядзе асацыяльны лад жыцця, злоўжывае. Гэта значыць ніякая праца іх не спыніць. Як работадаўца можа з імі супрацоўнічаць, калі яны не выконваюць патрабаванні па бяспецы і ахове працы, прыходзяць у стане алкагольнага ап'янення? Вядома, часам бываюць сітуацыі, калі прыдатнай вакансіі няма. Але ж і тады можна працаўладкавацца — перавучыцца, асвоіць іншую спецыяльнасць. Я ўпэўнена, што на першым месцы — адназначна жаданне.

Начальнік аддзела рынку працы і распрацоўкі праграм занятасці ўпраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Гомельскага гарвыканкама Марына БЕЛАБАРОДЗЬКА:

— Уся справа ў неадпаведным балансе вакансій. Праблема заключаецца ў тым, што попыт на працоўныя месцы не адпавядае прапанаваным вакансіям. Раслумачу: сёння каля адной трэці беспрацоўных — гэта людзі, якія не маюць кваліфікацыі, прасцей кажучы, яны нічога не ўмеюць альбо страцілі свае здольнасці з-за доўгага прастою. А большасць пазіцый, якія прапануюцца беспрацоўным, звязаныя з пэўнымі ўменнямі, — гэта значыць чалавек павінен быць адукаваны. Таму атрымліваецца такая сітуацыя, што ёсць вакансіі для інжынераў, у сферы аховы здароўя, аднак беспрацоўныя папросту не здольныя гэтым займацца з-за недахопу ўменняў. Што рабіць у такой сітуацыі? Мы ўжо вырашаем гэтае пытанне: сёння праводзіцца навучанне беспрацоўных па пэўных спецыяльнасцях, таму пры жаданні можна атрымаць новую прафесію і знайсці працу.

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ. lukashevich@zviazda.by

На дзесяць вакансій — шэсць прэтэндэнтаў

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Скарачаецца і сярэдні перыяд пошуку работы. Разам з гэтым у службу занятасці стала звяртацца больш людзей па садзейнічанне. На працягу пяці месяцаў гэтага года з яе дапамогай было працаўладкавана 66,6 тысячы чалавек, у той час як за аналагічны перыяд мінулага года — 54 тысячы. Адзначаецца больш актыўная пазіцыя грамадзян у пытаннях перанавучання. За студзень — чэрвень новую прафесію атрымалі 5,3 тысячы чалавек (летаўны паказчык за такі ж час на чвэрць меншы).

— Чаму, нягледзячы на рост вакансій, у службы занятасці сталі звяртацца часцей?

— Пасля даручэння Прэзідэнта працаўладкаваць усіх, хто хоча, якое было дадзена ў сакавіку, актывізаваліся органы ўлады на месцах. Людзі паверылі, што ім могуць дапамагчы. І тыя, хто раней не звяртаўся і шукаў работу сам, вырашылі прыйсці да нас. Гэта добра, — лічыць прадстаўнік міністэрства.

Спецыялісты органаў працаўладкавання сталі больш цесна супрацоўнічаць з наймальнікамі. У адпаведнасці з новым Законам аб занятасці кожнае прадпрыемства абавязана паведаміць у службу занятасці пра вакансію на працягу пяці дзён з моманту яе з'яўлення. Гэта прыносіць карысць і наймальніку (ён хутчэй знойдзе работніка), і дзяржаўным службам: яны эфектыўней змогуць працаўладкаваць грамадзян, якія звярнуліся да іх.

Праблемны раён — Маладзечанскі

Узровень беспрацоўя сёння складае 0,8 працэнта ад эканамічна актыўнага насельніцтва. У большасці раёнаў ён не перавышае 1,5 працэнта, сітуацыя з работай у асноўным выраўнялася. Толькі ў адным раёне краіны, Маладзечанскім, гэты паказчык складае 1,9 працэнта. Такая праблема была ў Маладзечне і летась, і пазалетась.

— У свой час гэта быў сур'ёзны прамысловы раён, але за апошнія гады частку прадпрыемстваў ліквідавалі, частка скараціла персанал з'яждзячы з эканамічнай мэтазгоднасці, — кажа Алег Токун. — І, на жаль, пакуль там не ствараецца дастатковая колькасць працоўных месцаў, якая б пакрыла ўсе патрэбы.

З пачатку года змяншаецца вымушаная няпоўная занятасць і колькасць дзённых і зменных прастояў па віне наймальніка. У студзені — маі ў такім рэжыме працавала амаль 112 тысяч чалавек — гэта 3,7 працэнта ад спісачнай колькасці работнікаў (у асноўным у прамысловасці і будаўніцтве). У параўнанні з папярэднім годам паказчык знізіўся амаль у два разы: у студзені — маі 2016-га на няпоўнай занятасці знаходзілася 209 тысяч беларусаў, ці 6,8 працэнта ад усіх работнікаў. Заўважана і штомесячнае змяншэнне колькасці людзей, якія знаходзіцца ў вымушаных водпусках.

Патрэба ў медперсанале — пяць тысяч работнікаў

Якія спецыялісты цяпер запатрабаваны? Трэба сказаць, апошнія гады попыт асабліва не змяняецца. Неабходны ўрачы, сярэдні медыцынскі персанал: у краіне не хапае 2,5 тысячы дактароў і тры тысячы медсясцёр. Шмат прапанов для кіроўцаў аўтамабіляў, прадаўцоў, прыбіральшчыкаў памяшканняў. 56 працэнтаў усіх вакансій — па рабочых прафесіях. Калі кажам пра сельскую мясцовасць, то там традыцыйна

Фота Надзеі БУЖАК.

запатрабаваны заатэхнікі, ветэрынары, жывёлаводы, трактарысты.

Па абласцях попыт крыху адрозніваецца. На Гомельшчыне і ў Мінску больш за ўсё прапанов для медыцынскіх сясцёр. У топ-5 запатрабаваных сталічных прафесій і пасадак увайшлі таксама кухар і дырэктар. У Мінскай вобласці на першым месцы па неабходнасці кіроўцы, у Віцебскай, Магілёўскай, Гродзенскай і Брэсцкай абласцях — урачы. На Гомельшчыне і Віцебшчыне, акрамя гэтага, адчуваецца недахоп аператараў машынага даення.

ЛІЧБЫ РЫНКУ ПРАЦЫ

⇒ Два месяцы ў сярэднім ідзе ў беларусаў на пошук работы. Хутчэй за ўсё хітае новае месца знаходзіць моладзь — за 1,6 месяца.

⇒ 29 працэнтаў з ліку беспрацоўных — тыя, хто не працуе доўгі час.

⇒ 13 працэнтаў беспрацоўных маюць дыплом універсітэта. Пераважная ж колькасць тых, хто не мае працы, — з агульнай сярэдняй і прафесійна-тэхнічнай адукацыяй.

Па прагнозах урада, у наступныя гады на беларускім рынку будзе адбывацца пераарыентацыя працоўнай сілы паміж галінамі. Чакаецца, што колькасць работнікаў скараціцца ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы. У дзяржпраграме аб сацыяльнай абароне і садзейнічанні занятасці насельніцтва да 2020 года тлумачыцца, што гэта ў многім абумоўлена мадэрнізацыяй вытворчасці, укараненнем рэсурсазберагальных тэхналогій, ростам вытворчасці працы і скарачэннем залішняй занятасці (сёння яна ацэньваецца як пяць працэнтаў ад спісачнай колькасці работнікаў). А змяншэнне ўзроўню занятасці ў гаспадарцы звязваюць са скарачэннем колькасці насельніцтва ў сельскай мясцовасці.

Што да нядаўна створаных працоўных месцаў, то за першы квартал на такія вакансіі было ўладкавана 15,7 тысячы чалавек (амаль на пяць працэнтаў больш, чым устаноўлена заданнем). Усяго за

гэты год плануецца увесці новыя месцы для 70 тысяч работнікаў. Адметна, што на створаных вакансіях сярэднямесячны заробак склаў 957 рублёў, што ў 1,3 раза больш, чым па краіне ў цэлым. А вырчка ад рэалізацыі прадукцыі, тавараў, работ і паслуг на аднаго супрацоўніка, задзейнічанага на новым месцы, склала ў студзені — сакавіку 33,3 тысячы рублёў, у той час калі ў сярэднім па эканоміцы гэты паказчык — 22,9 тысячы.

Але ўжо некалькі месяцаў запор колькасць звольненых перавышае колькасць прынятых на работу. У маі, напрыклад, было ўладкавана 48,2 тысячы чалавек, а звольнена 62,6 тысячы.

— Чаму захоўваецца такая тэндэнцыя, нягледзячы на рост прапановы на рынку?

— Адны прадпрыемствы ствараюцца, іншыя ліквідуюцца — пастаянны рух. Людзі, магчыма, незадаволены тымі месцамі, якія ёсць, шукаюць іншыя, — разважае Алег Токун. — І безумоўна, важнае значэнне тут мае дэмаграфічны фактар. Працэнтаў на 80 сітуацыя абумоўлена ім. Мы знаходзімся ў тым перыядзе, калі больш людзей выходзіць на пенсію, чым прыходзіць на рынак працы.

Што будзе з дапамогай?

Важнае пытанне сёння — падтрымка людзей, якія засталіся без работы. Зразумела, што дапамога па беспрацоўі ў тым выглядзе, у якім яна цяпер ёсць (а гэта максімум 46 рублёў у месяц), сваю задачу не выконвае. Чакалася, што да прыняцця страхавання ад беспрацоўя дапамогу павысяць да памеру пражыткавага мінімуму — 183 рублёў. Але ў выніку ад гэтага варыянта адмовіліся.

Цяпер усе сілы скіраваны на распрацоўку страхавых прынципаў. Пакуль не вырашана, як будзе фарміравацца страхавы фонд: за чый кошт, у якіх памерах. Але дапамога будзе дастаткова высокай — у межах ад 50 да 70 працэнтаў ад сярэдняга заробку работніка. Па прагнозах, страхаванне ад беспрацоўя ўвядуць у краіне не раней за 2019 год.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ. lubneuskaya@zviazda.by

У ТЭМУ

Тамара КРАСОЎСКАЯ, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па працы і сацыяльных пытаннях:

— Пры садзейнічанні працаўладкаванню на ўжо адкрытых вакансіях павінен быць індывідуальны падыход. Асабліва гэта датычыцца людзей, які не могуць канкураваць на роўных. Мы мадэрнізуем вытворчасць, уводзім новыя тэхналогіі на прадпрыемствах — там патрабуюцца высокакваліфікаваныя спецыялісты. А што рабіць астатнім?

Трэба, каб мясцовыя органы ўлады вивучалі запатрабаваныя прафесіі на рынку і арганізавалі па іх перанавучанне. Калі, напрыклад, на заводзе чакаецца аптымізацыя, можна аператыўна адпраўляць работнікаў на перападрыхтоўку.

Важна весці інфармацыйную работу, тлумачыць людзям усе гарантыі, арыентаваць на здзяйсненне легальнай дзейнасці.

Мне хацелася б, каб дзяржаўная праграма па садзейнічанні занятасці штогод карэктывалася ў частцы выдзялення бюджэту на месцах. Павінна быць больш грошай, каб мерапрыемствы па працаўладкаванні мелі эфектыўныя вынікі. У цэлым у нас добрая праграма. Галоўнае — забяспечыць яе рэалізацыю.